СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 99. Джерзі Сиґі, Н. Дж., понеділок, 1-го травня 1939. No. 99. Jersey City, N. J., Monday, May 1, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВІДГОМІН ГІТЛЄРОВОЇ ПРОМОВИ В АМЕРИЦІ

ПОКІПСІ (Ню Йорк). — В часі розмови Рузвелта з норвежською князівською парою, на запит княгині Марти, Рузвелт відповів, що „промова Гітлера лишила на один цаль двері відкритими" до дальших переговорів. Рузвелт додавав, що не слухав промови, бо за скоро було йому вставати в шестій годині рано.

ВАШИНГТОН. — В урядових кругах є того самого переконання, що й Рузвелт, що Гітлер у своїй промові залишив малі можливости до дальших переговорів. Зате серед конґресменів і сенаторів є помішане враження. Сенатор Бора є переконання, що своєю промовою Гітлер замкнув дальшу дискусію і тепер буде ділати. Інші, як сенатор Най, знаходять в промові Гітлера проблески мирного полагодження спірних міжнародніх справ. Сенатор Бенкгед, сказав, що Гітлер потвердив те, чого він сподівався, а саме, що німецький директор далі думає ламати всі міжнародні договори. Сенатор Гвілер сказав, що „промова зладжена для домашної консумпції". Сенатор Лоґан назвав промову Гітлера: „брехні, викрути, виправдування".

СОВЄТСЬКІ ЛЕТУНИ РОЗБИЛИСЬ В КАНАДІ.

МІСКУ ПЛЕЙН (Ню Бронсвик, Канада). — Совєтські летуни, полковник Володимир Кокінакі й отаман Михайло Гордієнко, які вибрались з Москви, щоб перелетіти без зупинки до Ню Йорку на відкриття Світової Вистави, розбились на холодних диких полях Канади, на острові Міску, провінції Ню Бронсвик. Полковник Коккінакі покалічений, має зломані ребра, а отаман Гордієнко цілий. Літак розбитий. Крила повідлітали, а також відлетів один мотор. Коли люди з цього острова добились до місця катастрофи, вони знайшли летунів, як один із них, Коккінакі, лежав на спорядженім леговиську, а другий, Гордієнко, сидів біля нього і пильнував його. Коккінакі не є тяжко ушкоджений. Аба летуни відмовились йти до найближчої оселі, бо, як заявляли, не хотіли опускати рештків розбитого літака. Мешканці зорґанізували їм негайно поміч.

НАРІД НАПЛИВАЄ НА СВІТОВУ ВИСТАВУ.

НЮ ЙОРК. — В суботу рано, в день відкриття Світової Вистави десятки тисяч людей почали напливати зо всіх сторін до Ню Йорку. Місто прибирає святочний вигляд. До пристаней прибувають коло 30 воєнних кораблів. Ці кораблі належать до Атлянтійської Ескадри. Решта кораблів, що теж мали бути приявні на нюйорській морській параді, у звязку з міжнародним положенням мусіли в поспіху відіхав назад на Тихий океан. Місто справляє морякам гучне приняття.

ПОЧАЛИ ВИРІБ ДЕШЕВОГО АВТОМОБІЛЮ.

ІНДІЯНОПОЛІС. — Промисловець Крослей, заявив, що його фабриці вдалось придумати дешевий а при тім дуже практичний модель автомобілю. Цей автомобіль коштуватиме $325, або $350 і чуживатиме один ґальон ґазоліни на 50 миль. Міститиме 2 або 4 особи й важитиме не цілих 1,000 фунтів. Крослей заявив, що він ціле своє життя мріяв про те, щоб придумати такий дешевий і практичний автомобіль, який моглиб собі купити навіть не дуже заможні люди. Його фабрики відтепер будуть випродуковувати по 200 таких автомобілів денно.

ЗАТВЕРДИЛИ БУДЖЕТ.

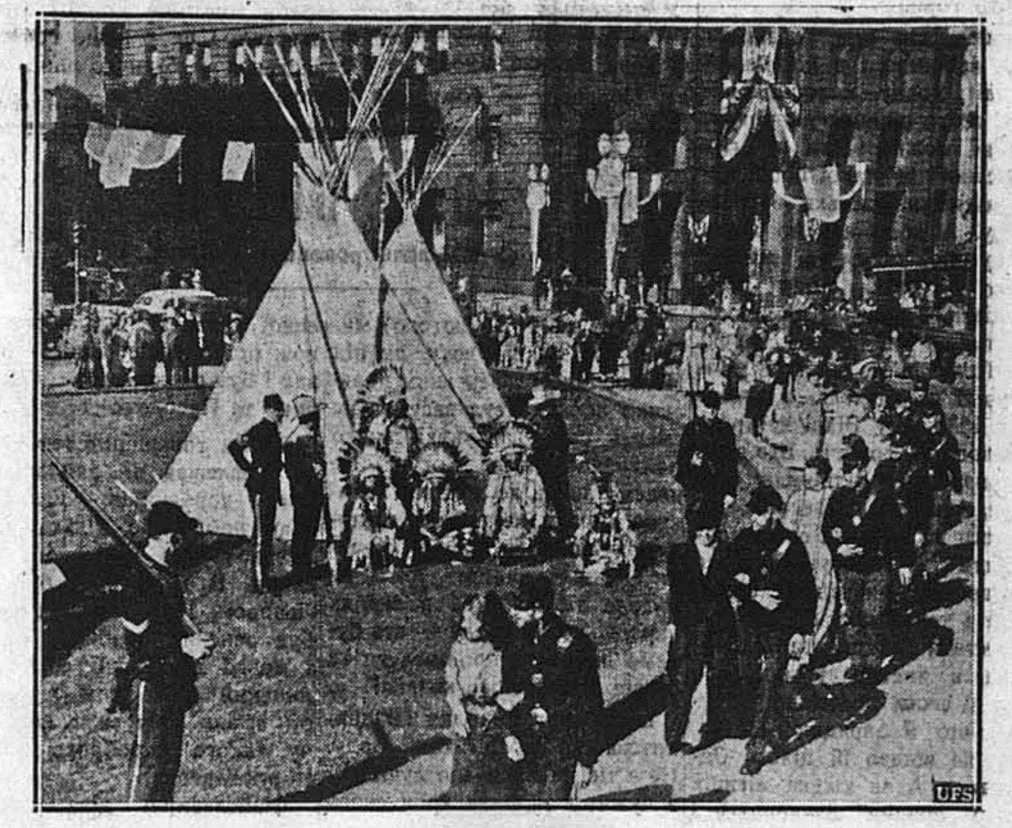
ОЛБАНІ. —По довгих короводах остаточно стейтова леґіслятура затвердила буджет на черговий фіскальний рік. Републиканці, які наперекір ґубернаторові Ліменові обкроїли буджет на 30 мільонів долярів, перемогли. Лімен подав проєкт буджету на 419 мілїонів, а републиканські асемблимени обтяли його до 388 мілїонів. Обтинку вони пояснювали тим, що стейт мусить вже раз започаткувати ощадність.

КАЖЕ, ЩО НАШІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ГРОЗИТЬ ЗНИЩЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — В нюйорській академії медицини, філядельфійський професор-психіятр Едвард Стрекер, дав доклад і в ньому сказав, що нашій цивілізації грозить знищення, а то тому, що теперішна цивілізація в основу покала собі матерію і матеріяльні вигоди, а цілком занедбує емоційно-духову культуру. Тому, що люди захоплюються матеріяльними вигодами, а занедбують духа, приходять до слова найнижчі людські інстинкти. Професор Стрекер назвав нинішню цивілізацію „дуже хворою".

ЗАВЕДЕННЯ ЛІТНЬОГО ЧАСУ.

НЮ ЙОРК. — В східній полосі Америки заведено в суботу вночі, з 29 на 30 квітня так званий „літний час" й пересунено всі годинники на одну годину наперед.

ВПЛИВ ФІЛЬМИ

Тисячі громадян міста Омаґа, в стейті Небраска, одїлися в старі костюми зперед кількадесяти років, коли в місті показувано вперше фільму „Юніон Пасифик". На передному пляні „жовніри юнійної армії" походжають з дівчатами, одітими в костюми з американської громадянської війни; за ними на мураві перед нинішнім судом розбили шатро індіяни.

РЕВІЗІЯ В ЧИТАЛЬНІ В КАМІНЦІ СТР.

Референт безпеки староства м-ґр Хіліцкі в асисті постерункового перевів ревізію в канцелярії Філії Т-ва „Просвіти" в Камінці Стр. По доконанім акті забрали зі собою виказ читалень зі звідомленнями про стан їх праці.

ВІДОБРАЛИ ДЕБІТ.

Міністерство внутрішніх справ у Варшаві відобрало дебіт „Бюлетинові Союзу Українських Орґанізацій у Франції", що виходить в українській і французькій мові, часописові „Наступ", що виходив у Хусті, французькому часописові „Фру-Фру" та тижневикові „Свят і Польска", що виходять у Парижі.

ПРИПИНИЛИ ДІЯЛЬНІСТЬ КРУЖКА „ОРЛИ" КАУМ У ГОРОДКУ.

Повітове староство в Городку повідомило письмом з 29. березня ц. р. до ч. Поль. 6/47/39 голову кружка „Орли" КАУМ о. Е. Роздольського в Городку, що на основі ст. 16. закону про товариства з 1932. р. припиняє діяльність згаданого кружка тому, що „його діяльність загрожувала безпеці, спокоєві та публичному ладові". Одночасно староство назначило куратором кружка Ст. Лаптуту, емеритованого комісаря скарбової контролі, до ведення справ кружка та зокрема до управи маєтком кружка. В мотивах свого рішення староство подає, що підчас ревізії 1) знайдено за таблицею заборонену книжку „Кобзар", видану поза межами держави; 2) при кружку створено т. зв. дорісг молоді без повідомлення староства; 3) підчас викладів уживано забороненої мапи, що представляла неправдивий стан українського посідання; 4) вишкіл українського доросту вів за згодою предсідника Роман Стець, кількакратно караний за протидержавну діяльність і тепер при триманий.

5,000,000 НЕҐРАМОТНИХ, 400,000 ДІТЕЙ БЕЗ ШКІЛ, 5,000 ВЧИТЕЛІВ БЕЗ ПРАЦІ.

„Дзенік Польскі" з 31. березня ц. р. подає фраґменти з сенатської промови проф. Колянковского в дебаті над бюджетом мін. освіти. З тієї промови віє глибокою журбою.

„Нотка глибокої журби, що пробивається з реферату ґенер. звітодавця бюджету п. сенатора Добачевского і з промов інших сенаторів на вид наших освітніх недоборів: 5,000,000 неграмотних, 400,000 дітей без початкових шкіл, 5,000 вчителів без праці, брак шкіл та етатів, перетяження працею погано платних вчителів середніх шкіл — дозволяє надіятися, що той стан буде, може спровола, але без сумніву кожного року поправлятися".

Предивний є оптимізм „Дзєніка". „Той стан — каже „Дзеннік" — буде, може спровола, але з кожним роком поправлятися".

„Спровола", „спровола"... А тут кожного року приростає кількадесять тисяч дітей без науки й цілі тисячі, які не матимуть змоги вступити до середніх шкіл, в яких страшно тісно — та й... дорожнеча, бо страшні є оплати. Те саме можна сказати про університети, про орґанізацію науки взагалі... А за те все відповідальний головно ОЗН, що має монополь керівництва державними справами.

18-ТА ОПЕРАЦІЯ РЕНТҐЕНОЛЬОҐА НА СЛУЖБІ ЛЮДСЬКОСТИ.

Славний ґенуенський вчений проф. Вітторіо Маралїяна перейшов цими днями 18-ту з ряду операцію, спричинену наслідками ділання промінів Рентґена. Остання операція відбулася ледви два місяці тому, але процес нищення тканей зачався наново й треба було відтяти дальші два пальці лівої руки.

ПАМЯТНИК КОРОЛЯ КАЗИМИРА ПІД БЕРЕСТЕЧКОМ.

Польські орґанізації в Дубенщині рішили побудувати на полях битви під Берестечком памятник польського короля Яна Казимира та звернутися до шкільних властей з проханням назвати вселюдну школу в Берестечку іменем згаданого короля.

АРЕШТУВАННЯ.

Дня 7. березня ц. р. постерунок державної поліції в Тарнаві Нижній придержав і відставив до судових арештів в Турці 16 молодих українських селян з Дзвиняча Горішнього — всіх під замітом плянованого переходу на Карпатську Україну. Всіх придержаних, по переслуханні перед городським суддею в Турці, вивезено до Самбора.

ДЕ ПЕРЕВАГА СИЛ?

„Слово Народове" розпочало явну й рішучу пропаґанду зближення Польщі до „антанти", бо по її стороні бачить перевагу сил.

„Співпраця обох великодержав (Анґлії й Франції) є повна, а зброєння Вел. Британії і наближення до оси Париж — Лондон — Америка — запевнюють тій співпраці вже тепер поважний вплив на долю Европи. На Лондон і Париж звертаються тому надії щораз більшого числа народів, загрожених Німеччиною.

„Гордовиті жести, погрози, акти насильства супроти слабих не повинні нас баламутити. Перевага сил не по стороні оси Рим—Берлін. Їхні успіхи можна вияснити непідготовою противників і браком між ними порозуміння. Але користі заскочення проминають, народи обєднуються, зброяться і приготовлюються до боротьби. Не виключене, що Мусоліні від оси відпаде і що Німеччина залишиться сама.

„Ми повинні зі своєї сторони зробити все, щоб допомогти увільнити себе й Европу від небезпеки їхньої геґемонії".

НЕБЕЗПЕКА ВІЙНИ ЧЕРЕЗ ДАНЦІҐ

ЛОНДОН. — Промова канцлера Гітлера не усунула небезпеки війни. Та урядові круги найбільше зажурені тим, що Анґлія зобовязала себе боронити Польщу навіть тоді, коли Польща розпочалаб війну з Німеччиною через Данціґ. Така війна булаб в Анґлії непопулярною, бо Данціґ вважають німецьким містом. Уряд бажав би, щоб Данціґ повернув до Німеччини мировим шляхом, так як це сталося з Судетами.

ФРАНЦІЯ ЗАНЕПОКОЄНА СОЮЗОМ З ПОЛЬЩЕЮ.

ПАРИЖ. — В Франції вважають промову Гітлера добре обдуманою адвокатською промовою, зверненою до „суддів присяглих", яких хочеться переконати і зєднати їхні серця для виправдання німецької політики. Назагал французи не відчувають, що Гітлер має якісь лихі заміри проти Франції. „Найчорнішою" точкою промови Гітлера є для французів те, що відноситься до Польщі й до Данціґа, бо французьке населення не має ніяк охоти іти до війни і проливати кров — за Данціґ. А виходить на таке, що властиво Франція повиннаб допомогти Польщі воювати і в тому випадку.

ПОЛЬЩА КАЖЕ, ЩО БУДЕ ВОЮВАТИ.

ВАРШАВА. — Промова Гітлера занепокоїла Польщу, бо видно, що Гітлер не відступить від свого домагання, щоб прилучити місто Данціґ до Німеччини. А Польща є рішучо проти того. Заявляє, що вона не допустить до того, щоб з нею Німеччина поступала в такий спосіб як з „іншими державами". Тут Польща має на думці в першу чергу Чехословаччину, що піддалася й не боронила своїх прав. Ситуація є тепер ґрізнішою, бо Гітлер зірвав з Польщею договір про ненапад з 1934 р. і має вільну руку.

НАВІТЬ УРЯДИ НЕ ЗНАЮТЬ ПРО МНОГІ РЕЧІ.

ПАРИЖ. — Союзниця Польщі — Франція — не знала, як тепер пояснюється, які велися переговори між Німеччиною і Польщею у справі Данціґу. Особливо не знала того, що це Польща відкинула ті домагання, які тепер видвигнув Гітлер у своїй промові. Ні, не знала, що Німеччина пропонувала, щоб Польща і Мадярщина ґарантували спільно границі Словаччини.

ЗГАДАВ ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БЕРЛІН. — Канцлер Гітлер, орговорюючи у своїй відповіді на мирове предложення президента Рузвелта справу давньої Чехословаччини, згадав також і про судьбу Карпатської України. Казав, що він не винуватий за те, що сталося з тим штучним твором, що його зліпили ті, що подиктували версайський доґовір. Цей ніби штучний твір — це давня Чехословаччина, разом з Карпатською Україною, як її складовою частиною. Казав, що він не міґ далі піддержувати того, що не мало основ до існування. Не міґ довше опиратись домаганням Польщі й Мадярщини мати спільну границю, бо „американська пропаґанда" поясняла це тим, що він хоче мати пряму сполуку з Румунією, а проти чого ніби була сама Румунія. Крім того Німеччина не могла постійно попирати чи евентуально воювати за вдержання існування такого стану, за який вона не може відповідати. Тому, казав він, і „останки версайського договору" були засуджені на загибіль. І ось тому він був змушений заявити, що не має заміру далі противитись бажанням Польщі й Мадярщини щодо спільної границі. Ще підкреслив, що останні випадки, які цілковито запечатали долю Чехо-Словаччини, були наслідком „підпольної роботи" тих елементів, що вживали метод бувшого президента Бенеша і почали пропаґанду за „поворот до старого стану".

КОНФЛІКТ МІЖ РУМУНІЄЮ І БОЛГАРІЄЮ.

БУКАРЕШТ. — Румунія відкидає усі домагання Болгарії щодо звороту тих земель, що їй забрано. Іде тут головно про Добруджу.

ХТО ПІДНІССЯ ЕКОНОМІЧНО?

ЖЕНЕВА. — „Гроші й банковість" — це річний звіт Ліґи Націй про економічні відносини в світі. Річник з 1938 року, що щойно вийшов, стверджує, що економічні відносини поправились в таких краях: Франція, Анґлія і Злучені Держави. Погіршились в: Німеччині й Японії. Ті останні краї згідно зі звітом, переживають такі часи, які переживали Совєти від 1930 до 1932 року, коли ті, що мали гроші, не могли за них нічого дістати — крім державних бондів.

ПРО ЗАМАХ НА ГІТЛЄРА.

БЕРЛІН. — Ведуть слідство проти галицького жида Лейби Шенкера, що мав готовитись виконати замах на життя Гітлера. Шенкер є американським грамадянином. Шенкер мав ніби говорити, що „дістане з Америки $1,000,000, якщо станеться те, що є найбільшим бажанням жидів". А це має бути — смерть Гітлера.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади нале ить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОМАГАЙТЕ НЕДОЛЮДКИ...

Де тільки живе український нарід і де тільки появляється правдива і щиро народня українська преса, там, як уже ми підкреслювали, заховала та преса, як речник нашого поневоленого народу, гідність у звязку з подіями в Карпатській Україні. Спільне горе й геройські подвиги Карпатської Січи були таки сильнішими від найбільших амбіцій найбільш запальчивих людей, що всюди і в усякому нещасливому випадку звикли шукати в першу чергу за чорним, за недомаганнями, за сплітками. Такі типи замовкли. Може тільки тому, що ціла наша нація стихійно обєдналась у свому спільному горю і у своїм подиві до геройської постави Карпатської України. Може тому, що цілий світ виявив тепер подив для українського глибокого відчуття волі й свободи. Може тому, що хто не зійшов з розуму той побачив, що траґедія з Карпатською Україною, що мала після обрахунку ворогів завдати удар українській ідеї, саме цю ідею невимовно скріпила і зеднала для неї повагу у цілому світі. Отже може тому наші політичні пройдисвіти не відважились досі виступити прилюдно з своєю руїнницькою роботою, бо видно, що нема тепер збуту на таке руїнницьке діло, що є роблене українськими руками, а є гірше від ворожого гнету.

Треба припускати, що в Карпатській Україні були ріжні недомагання. І якжеж інакше могло бути? Що більше можна було зробити за кілька місяців існування своєї влади, якої діяння було паралїжоване з одного боку „братньою словянською" Прагою, а з другого інтриґами мадярсько-польськими і політичною грою Берліна? Навпаки, треба вважати чудом, що в такім короткім часі можна було там так високо піднести національну свідомість та звернути нарід до такої боротьби з наїзником, на яку він не відважився на протязі майже тисячлітньої історії. Успіхи такої постави нації — очевидні. Навіть для усіх безсторонних чужинців. Не добачують їх тільки наші національні вороги, а зокрема не бачать їх аґенти Москви, Варшави і Будапешту, що пишуть тільки про розгром, смерть і зраду Гітлера, використовуючи це на те, щоб завдати удар цілому нашому визвольному рухові. До цього приложив тепер руку в Америці чоловічок, що зветься Максим Бойчук і виступає як командант Чорноморської Січі. Уже в трьох числах розписується нюйорське „Новое Русское Слово" про його оповідання „Как строілась Украіна в Хусте", куди він їздив як відпоручник Чорноморської Січі. Описує, як то „націоналісти і патери будували Україну в Хусті по телефону з Берліна і через радіо з Відня" і як то все може бути сценарієм для „комедійної фільми". Описує, як то тут в Америці слухачі злінчувалиб тепер отих будівничих Карпатської України і як то маси в Америці й Канаді зможуть тепер послухати „правди від того „крестянина-галичанина", що то не „политишен", а тільки каже правду. Польський „Нови Свят" зараз написав передовицю і собі ствердив, що все те правда, що привіз командант Чорноморської Січі з „Карпаторусі". Як бачимо, то на початок наші вороги добре заплатили реклямою юдиної роботи. Та це похвали, які, як писав Шевченко, дають недолюдкам за те, що помагають ворогам матір катувати.

„ПЕРЕОРІЄНТАЦІЯ"

Це те слово, яке тепер видніе на шпальтах польської й московської преси, коли вона пище про настрої серед українців по катастрофі з Карпатською Україною. І розуміє це так, що „вуйко" Гітлер „зрадив" українців, а тепер українці від нього відвертаються. Кожний з наших ворогів толкує собі це так, як йому потрібно для його інтересу, не маючи очевидно ніякого справжнього сентименту для нашого горя.

Думаю, що нам українцям треба заховати і в цій нашій траґедії повну холоднокровність, себто рівновагу і розум. Нам не можна вести ні „гітлерівської" ні ніякої іншої чужої політики, а тільки — свою власну. А коли хочемо вести власну політику, то завжди маймо на увазі, що ті речі, що діються тепер з нами, мають тільки тимчасовий характер. Пригадаймо собі, як Мадярщині не вдалося 2. листопаду 1938 р. у Відні загарбати цілого Закарпаття. Що вона тоді зробила? Відповідь, здається, ясна: Не перестала далі вести на всі лади своєї пропаґанди і використовувала міжнародню ситуацію кожної хвилі в такий спосіб, щоб таки дістати Закарпаття. Мадярщина в листопаді минулого року у своїм розумінні відчувала, що її „зрадив" Гітлер, коли не віддав їй цілого Закарпаття. А за кілька місяців Гітлер „зрадив" Закарпаття і не вступився за ним, коли його загарбувала Мадярщина.

Ще раз хочемо підкреслити, що ми в нічому не виправдуємо Гітлера чи Німеччину. Не радимо іти слідом Мадярщини, а тільки хочемо брати справи такими, якими вони є. Таке розуміння вилічить український нарід назавжди від усяких „вуйків", а навчить його розбирати наші справи критично — в часі успіху, і в часі катастрофи. Не можна нам попадати тепер ні в польський, ні в московський бік. Стіймо сміло на українськім боці й далі працюймо у тому, і тільки в тому напрямі.

Ті, що обурюються на „вуйка Гітлера" — дуже часто обурюються не в імя добра й ідеалу самостійної України. Ні, дуже часто вони вдаряються як той маятник з одної екстреми в другу і стають вже приятелями Сталіна або тутешніх „прометеївців". Мовляв, як не один „вуйко" нас вирятує, то другий...

Ось що є шкідливе і злочинне! А тим часом так дійсно є. Ясна річ, що Сталін розпочав шалену аґітацію на тлі закарпатських подій проти Німеччини. Але чи вірити йому? Чи вірити в його щирість до нас? Захоплюватися знову Москвою, що тисячу разів нас одурила і що кожного року нищить стільки нашого населення, скільки нема в цілій Закарпатщині — це забагато навіть для найбільш наївних „політиків".. Певно, що совєтська Росія з приємністю прагнула би чужим коштом — коштом чужої глупоти — виїхати тепер як спасителька України від німецького „дрангу нах Остен". Але такою спасителькою ні большевицька, ні інша Москва ніколи не буде. Поперше — тому, що її завдання й утаєні бажання — зруйнувати Україну і вимазати з мапи Европи саме наше імя. Подруге — тому, що Москва не має сили. Тому, що Москва, як імперія, вмирає і коли їй не поможуть стати на ноги західні демократії — хутко розвалиться на віки...

Ось цей факт нам передусім треба мати на увазі. Треба знати, що нині-завтра встане в цілий свій зріст проблема упадку большевизму і самостійности України. До цього моменту мусимо готуватися і його прискорювати. Коли на сході Европи прийде до зудару ворожих імперіялізмів, то треба тоді цей момент використати. І це є наше головне завдання — бути до цього готовим.

ІВАН БОГУН

(У 275-літні роковини смерти).

Цього року (27 лютого) минуло 300 літ від часу, як під Новгородком Сіверським польський военний суд засудив на смерть славного українського полковника Івана Богуна. Не знаємо нині, де могила великого лицаря, не знаємо, де похоронили його тлінні останки... Одначе память його не вмерла та не вмре в серцях українського народу — все будемо памятати про заслуги та славні діла нашого козака!

Іван Богун походив із шляхотського українського роду. Не з тієї шляхти, що лучилася з чужими та пила кров свого народу, а з тих шляхотних одиниць, що почувалися все костею і кровю українцями і держалися вірно свого народу, хоч їх за те ждали кари та зневаги, нужда і смерть страшна.

Батько Івана був державцем села Бубнова на Київщині, звався Федір. Від батькового імени звали Богуна Федоренком.

Про його молодість не знаємо нічого певного. Та він напевно, як і інші шляхотські сини, вчився в Могилянській Академії у Києві, певно від молодих літ заправлявся у военному ремеслі, бо часи були тяжкі і кожний юнак мусів уміти орудувати зброєю. Коли гетьман Богдан Хмельницький 1648. року підняв повстання проти Польщі, Богун був уже в дозрілому віці. Разом із синами вступив до Запорозького Війська, так само, як Іван Виговський, пізніший гетьман, і багато української шляхти. Хмельницький іменував Богуна полковником на Поділлі, на пограниччі Галичини. Богун став там орґанізувати нарід до боротьби з поляками. Укріплював замки, виганяв панів, вчив нарід военної карности. І пізніше також остався в сусідніх сторонах і був полковником у Кальнику та Паволочі.

Всюди товаришив гетьманові і належав до найближчих його дорадників. Галичину знав добре, бо кілька разів бував тут із козацьким військом. В 1648. році був під Львовом, 1649. під Збаражем, був ранений ворожою кулею і довго нездужав, а Хмельницький дуже тим журився, бо всюди відчували недостачу такого хороброго вождя і орґанізатора.

Найславніші діла Богуна припадають на 1651. рік. Це рік дуже нещасливий в історії України, бо тоді ослабла карність в українськім війську, люди зневірилися до боротьби за волю. З того скористали поляки і малощо не знищили наших козаків. У ті сумні часи прославився Богун. Польське військо ввійшло в українські землі та облягало всі міста, що були по дорозі. Гетьман поручив Іванові Богунові боронити місто Винницю, недалеко ріки Бога. Це була важна твердиня, бо це місто було наче ключем до київської землі. Богун мав усього три тисячі козаків. Як тільки прийшло польське військо, Богун оставив невелику залогу в Винниці, а сам вийшов із козаками назустріч ворогам, щоб заманити їх у засідку. Було це зимовою порою. Він казав попробувати полонки на ріці, а коли ранішній мороз зморозив воду, казав прикидати полонки трохи соломою. Як тільки прийшло до першої сутички козаки кинулися ніби до втечі. Поляки хотіли здогонити козаків коротшою дорогою та попали на засідку — кілька сотень їх утонуло в ріці. Козаки здобули тоді кілька польських прапорів, захопили багато коней з ворожого війська. Тимчасом Богун замкнувся із військом в обороннім монастирі, що стояв наче на острові серед води. Почалася облога. Поляки кидали на замок бомби, пробували здобути мури приступом, одначе козаки боролися щасливо. Польський воєвода хотів підмовити козаків і обіцював їм, що дасть їм волю, колиб видали йому Богуна й іншу старшину. Та козаки однозгідно сказали, що радше всі загинуть, ніж малиб зрадити свого полковника. І боронилися далі. Не тільки боронилися, а робили теж сміливі випади зі замку та не давали полякам спокійної хвилини. Раз Богун кинувся сам з трьома сотнями козаків через ріку та почав бій. Поляків було багато більше і вони відперли козаків. Якийсь польський вояк пізнав нашого полковника по лискучій зброї і з іншими вояками кинувся його ловити. Вже схопили поляки Богуна за руки, та він був дуже сильний, струснув руками та повалив противників на землю, а відбиваючися шаблею від юрби, що гналася за ним, став здоганяти свій відділ. По дорозі впав в одну з тих ополонок, що передше поробили козаки та мало не загинув марно, одначе сильний кінь вибився з води і мокрого й обмерзлого Богуна заніс до замку. Та хоч козаки так відважно воювали, прийшлося би їм зложити зброю, колиб не те, що прийшов на поміч уманський полковник Осип Глух. Коли тільки прийшла про те чутка, козаки зробили знову випад зі замку та кинулися на поляків. У польському війську счинився страшний переполох. Поляки кинулися в розтіх. Наче боягуз, що побачив у лісі кілька вовків, а йому здається, що це величезне стадо, — так утікали поляки, бо привиджувалися їм страшні привиди, хоч не було небезпеки — так каже літописець про цю соромну втечу. „Цигани, труси, втікайте далі за Вислу, тут не ваше діло!..." кричали за ними козаки.

Другий раз виявив военний талант Богун під Берестечком, у нещасливому бою, де наслідком зради татар козацьке військо мусіло уступити перед поляками. Татарський хан схопив Хмельницького в розгарі бою і повіз його кудись у степи — військо осталося без гетьмана, в неладі. Тоді владу передали Богунові і він з усіх сил боронив козацького табору. Хоч знову була велика небезпека, нічю Богун виходив на польські вали і козаки забрали полякам кілька гармат та вбили до сто людей. Одначе дальша боротьба показалася неможлива, тому Богун постановив вивести військо на безпечне місце. Мали це зробити потайно, щоб вороги не помітили — одні відділи мали боротися, другі переноситися на нові становища за ріку. Стали сипати греблі, будувати мости, як не стало землі, кидали в болото шатра, кожухи, мішки — що попало. Все було добре підготовлене і військо стало поволі переходити на другий беріг ріки. Нараз якийсь нерозумний чоловік крикнув: „Старшина втікає!" Це була неправда, а всеж військом пройшов страх, усі кинулися без ладу втікати. Дарма Богун підїхав до берега та пояснював, що ніхто не думає втікати, накликував до порядку — народ наче безумний втікав... І так через нерозум військо наше загинуло марне під Берестечком. Богун рятував кого міг і з жалем поїхав у степи.

Коли так підупала козацька сила, Хмельницький постановив просити помочі в Москви. Богун був противний таким плянам — не вірив москалям і перестерігав перед ними гетьмана. А коли козаки таки ухвалили злучитися з Москвою, Богун відмовився присягати на вірність московському цареві. І потім, як уже помер Хмельницький, виступив рішучо проти Москви. „Не потрібні нам московські воєводи! Не вийдете ви відси здорові!" кликав на раді до москалів. Писав листи до козацької старшини та підбадьорював її до війни проти Москви, бо знав, що цар колись відбере волю Україні. На жаль не всі козаки це розуміли.

Так само не хотів Богун згоди з поляками. Хоч одна козацька партія заключила угоду з Польщею, Богун не хотів пустити поляків у свої землі — знав, що з поляками прийде до нас недоля для народу! Поляки мстилися за те на Богунові жорстоко. Його посілість сконфіскували — забрали на державний скарб. Богуна схопили і замкнули у вязниці в Марієнбургу в Прусії (де теж сидів при кінці світової війни маршал Пілсудський, якого там замкнули німці). Та не зломили поляки гордого козака. Тільки вийшов із неволі, знову почав війну проти поляків на життя та смерть! Польське військо схопило Богуна вдруге і 27. лютого 1664. року на приказ польського суду розстріляли.

Таке було життя та смерть Івана Богуна. Це один із найхоробріших наших лицарів, найліпших полковників, найвірніших синів України.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина друга.

(66)

Відправивши Кудеяра, цар прикликав до себе німецького пастера Ебергарда. Цей пастер з полонених Ливонців вивчився дуже добре по московськи, а коли раз був прикликаний до царя, то так йому подобався, що цар часто прикликував його до себе вечерами, дозваляв сміло вихвалювати авґсбурґське исповідання, почитання образів, виконування постів і т. і. Православний цар запускався в вольнодумні розмови з німцем, хоч це вельми противорічило тим монастирським звичаям, заведеними в слобідській палаті. Під цю пору цар був невдоволений з митрополита Филипа і він бажав, щоби церков не тільки не противорічила йому, але навіть і одобряла все те, що він хоче зробити.

Хитрий німець представляв йому своє лютерство такою релігією, після котрої цар може бути безуслівним, непогрішимим володарем церкви, де нема ні митрополитів, ні архиереїв, поставлених після передання від Христа, а є тільки такі священики, котрі не мають иншої гідности, понад цю, яку надала їм світська власть верховна. В тім то і містилася тайна, длячого німецький пастер так припав до вподоби московському цареві. Всі чудувалися Ебергардові, котрого положення пригадувало смільчака, що собі усів на краю вулькана. Ласкаве поведення царя з пастером не спасало їх від царських мук. Нераз цар, для забави, приказував убивати перед своїми очима німецьких полонників або віддавав їх на продаж до Криму. Ебергард ніколи не вставлявся за засудженими, не наприкрявся цареві просьбами за своїми земляками, противно завсігди говорив цареві, що всі його діла походять з волі Бога, і коли цар буває грізний то це значить, що Бог карає людей за їх гріхи. Знав, як пристало на лютерського пастера, толкувати на всі лади тексти св. письма; Ебергард наводив тексти і пояснів в хосен необмежности царської власти так зручно, як би цього не вдав ніякий православний мудрець тих часів. Таким підлещуванням і догоджуванням Ебергард надіявся, що звільна наклонить царя прихильно до німців.

Цього вечора здавалось Ебергардові, що він досягнув своєї цілн, бо цар до такого ступня признавав вижчість німцям над москвитами, так ласкаво обіцював опіку і печаливість для них в своїй державі, що здавалось немов то для німецького племени наставала в московській землі нова, щаслива епоха.

На другий день, по заутрені, два опричники повідомили Кудеяра, що він має їхати з ними до Переяславля, і Кудеяр поїхав туди верхом лише з двома опричниками. В голові у нього виринала гадка, чи би не втекти тепер з московського пекла, але він відганяв від себе ті гадки, згадавши, що Настя в руках царя.

Кудеяра привезли в Переяславль і примістили в намісничій палаті. Під вечір того дня приїхав цар в кареті з Мамстрюком, Вяземським і молодим Басмановим, проводжений відділом опричників верхом на конях. Цар помістився в окремій палаті, нароком побудованій для його приїзду коло намісничого двора.

На другий день цар вислухав обідню в переяславськім соборі і покушав „Богородичного хліба", а відтак ставувши разом з любимцями на ґанку, окружаючім довкола внутрішну палату, велів прикликати до палати Кудеяра. Цар нічого не сказав Кудеярові, коли він явився, лише звернувся до свого шурина дав такий приказ:

— Там в башні сидить шістнадцять німецьких плінників; вели зняти з них кайдани і привести сюди, а ви — додав цар, звертаючись до служби намісника — запріть всі ворота.

— Німці — сказав цар — мені вас жаль, я увільняю вас з неволі і пускаю домів. Розуміете, німці!

З німців тільки один дещо розумів по московськи і цей розповів своїм товаришам слова царські. Всі піднесли руки до гори і закричали „Гох лебе!"

Цар, вказуючи на ворота, дав знак німцям, що можуть забиратися. Німці поклонились цареві до землі і звернулись до виходу. Тоді цар крикнув: ‚Кудеяре, бий цих нехристів!"

Кудеяр кинувся за німцями і ударами кулака в спину убив двох, одного за другим. Інші, не розуміючи, що з ними діється, зачали втікати, наскільки позволяли їм болючі ноги. Кудеяр дігнав їх і ще убив двох. Дванайцять оставших німців, схаменувшись, кинулись на Кудеяра, але Кудеяр схопив одного зних за ноги і зачав бити ним інших; звалив з ніг двох, кинув до землі вже мертвого німця, котрого тримав в руках, вхопив другого, розмахнув ним, так само як першим, і убив ще двох. Оставші шість німців, добігли до воріт, побачили, що ворота зачинені, тож зачали вздовж буру шукати виходу; Кудеяр забіг їм дорогу і вдарив у виски одного, другого... Інші чотири вже не боронилися, впали на коліна і просили пощади, проголошуючи: „Єзус". Кудеяр убив їх своїм могучим кулаком. Шіснацять трупів лежали немов трофеї його сили і послуху для царської волі. Кудеяр вернувся до царя і мовчки, не накриваючи голови, стояв перед царським ґанком.

— Юнака — сказав цар і велів подати Кудеярові чарку меду, а трупи німців кинути до озера. Опісля цар обідав з своїми любимцями в палаті, а Кудеярові принесли обід з царського стола. По обіді виїхав цар і велів їхати Кудеярові за каретою, але не на татарськім коні, вільки верхом на волі.

— Господи! — думав Кудеяр, їдучи на волі — яке горе мені заподіяно! Стільки людей невинних убив, а тепер такої ганьби зазнаю! Все за тебе моя Насте, все длятого, щоби побачитись з тобою. — І зачав він потішати себе в душі: ось вже дві проби доконав, буде ще третя, а як третю доповнить, цар буде задоволений і віддасть йому Настю, а він перебере її і втече з нею на Україну. О, яке щастя буде, коли він вирветься з проклятої Московщини! Як він заживе в двоє з Настею в її батьківськім хуторі! Досить він вже навоювався, пора ґаздою стати; бо із ким воювати? На татар він не буде нападати, доки його приятель і добродій панує в Кримі. Хіба би самі напали, це інше діло! А може на Москву вишлють, але тоді він найме замісць себе наймита; на його життя з Настею вистане того, що йому хан дав, а коли на Україні в чім небудь йому не сподобається, то він махне до свого приятеля Девлета, котрий обіцяв дати йому посілість в Кримі.

Так думав Кудеяр про своє можливе щастя, стараючись придавити свою моральну обиду, та приїхав до Александрівської слободи не як побідник, а блазень. Чи може це не трета моя проба — подумав Кудеяр, і йому мріла в голові надія, що цар мабуть прикличе його і скаже: „Кудеяре, ти виповнив цю третю пробу, переніс ганьбу, повинуючись мені, бери свою Настю".

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Розбудовують дім Карпатія.

Корпорація Карпатія закупила дім під ч. 215 Іст 6-та вулиця, сумежний з теперішнім домом „Карпатія Гол". Новозакуплений дім буде перебудований для потреб товариств. Коли яке українське товариство хоче знайти посвійне приміщення, тоді для нього будуть відповідно перебудовані кімнати. З такими справами хай зголошуються організації, заки зачнеться перерібка дому.

Василь Лазута,
Семен Демидчук,
управителі.

КЛІВЛЕНД, О.

Спів Михайла Голинського.

В своїй буденщині переживаємо моменти, що їх називаємо незабутими хвилинами.

На віки остають в памяті ось такі хвилі, бо вони ллють нам вдуші і в серця щось таке, що ми стаємо новими, молодими, відродженими.

Такі хвилі пережив я чуючи співу нашого оперового артиста Михайла Голинського, на концерті в Клівленді 23. квітня ц. р.

Їхав я з родиною на концерт 65 миль, бо хотілося бачити і чути цього, колишнього студента коломийської ґімназії, з яким я співав у хорі під диріґентурою проф. Михайла Шипайла. Хотілося почути того голосу, котрим він тоді в своїх солях насолоджував слухачів.

Від того часу, за 20 літ, в цьому Михасеві з Вербилиць, городенського повіту, сталася велика переміна. З молодого студента виріс мужчина, з льокального соліста ґімназійного хору нашого Покуття, вийшов — світової слави мистець. Його голос став за сильний для самого зеленого Покуття. Тут було для нього замало місця. Цей голос, сильним дзвоном продзвенів по всій Україні, по Европі, а тепер дзвенить понад просторами Америки.

Почувши на цьому концерті першу його пісню „Зелені гори" Балтаровича, мені здавалося, що я не на концерті, а на високій горі нашого Бескиду, звідки видно всю Україну. Здавалося, що чую шум лісів, степів, рев наших рік і филі Чорного моря, співу пташні і фильовання колосистих нив нашої співучої і молоком та медом текучої України. Я немов бачив як встають з могил тіни наших велитнів, тисячів героїв-князів, козаків, та стрільців, що ніби заговорили всі разом, заспівало про славу України.

„Гей рідна земле, ти кервавая, хтож тебе земле покервавив", питається в пісні артист і зараз же відповідає „покервавили злії вороги, злії вороги, люті без ваги"... Слухаєш трагічної пісні „Ой вербо" Людкевича, вдивляєшся в цей образ покервавленої нашої землі і сльози очі заливають, а рівночасно груди наповняються жадобою боротьби і і пімсти на ворогах України, за нашу землю, за кров ітортури катів.

І тут дійсними стали слова вступної мови адв. О. Е. Малицького, що це не прийшли ми чути політика, але того, що приносить нам в своїм співі думи Шевченка, акорди Лисенка, той, що розкриває наше мистецтво і красу нашої ніким не поборимої землі, ніким не скованого скарбу: нашої думи й пісні, мови міліонів людей ще не вільної, але живої України.

Артист Голинський, це жовнір-стрілець, навіть ранений в війні з ворогами за волю України. Та не бореться він тепер зброєю заліза, а зброєю пісні. Розкриває нам і цілому світові картини нашої минулої слави і настроює та підносить нас до змагань за майбутню славу і українську державу.

Слухаєш пісень до слів Шевченка: „Минули літа молодії" і „Думки" (Н. В. Гоголю) і бачиш перед собою постать самого Тараса, що питається: а що вродить з мого плачу?

Стають перед очі всі запроданці, наші перевертні, що так легко йдуть на стрічу катові москалеві і в різницю продають дітей вдовиці. Та слова пісні „Будемо плакать й сміятись" знова наповняють серце відвагою і вірою, що ворог може з нас сміятись, може тисячами класти в могили, а ми будемо співати, будемо плакати і сміятися тай далі боротись.

Слухаєш пісні Нижанківського „Засумуй трембіто" і здається, що бачиш перед собою гуцула з трембітою, що оплакує і проголошує смерть свого сина жовніра, що згинув за Україну. Чуєш як потішає дівчину, щоб не плакала, і не тужила за весільним віночком, а ждала волі України, що має скоро наспіти.

Пісню „Ой нагнувся дуб високий" „Гайворонського залюбки співаємо з своїми хорами на Листопадових Святах, але вона не є тою, якою її нам передає артист. В пісні артиста бачиться міліони дубів лісів України, що гнуться і тужать, сохнуть і вянуть, весни, долі чекають. Бачиться десятки тисяч упавших борців, що за ними плачуть безборонні дівчата, мами і діти, та ждуть, як зпід тих дубів встане нове військо України, що принесе долю і волю в наші села і міста.

Так само в пісні тогож автора, „Ой козаче мій", артист грімким дзвоном, високим „Б", підносить клич до народу, „Краще не питай, у неволі край"! І цей клич прошибає кожній наш мускул і кожну кісточку та кличе нас до спільного діла, до праці і боротьби, до створення одного національного фронту, до створення армії, щоб з рушницями гаківницями виступити проти ворогів України.

„Були також пісні в італійській мові: арія з опери „Тоска", арія з „Паґліячі" і з „Андреа-Шеніє". Артист сподівався чужих слухачів в Клівленді, але їх не було. Саля була заповнена самими українцями, які дали йому за ці пісні належні оплески признання. Про ці пісні вистарчить прочитати критики анґлійських знавців музики в Канаді, де наш артист здобув собі високу славу і назву „Українського Каруза".

Від себе можу тільки додати, що слухаючи оцих пісень, про які сказали критики, що в них нема ні одної йоти, в якій можнаб знайти несмак, хочеться спитати себе: Звідки беруться у нас такі віртуози? Видно сам Господь посилає нам їх, щоб ми могли відповісти ворогам: Дивіться кати, що допчете нашу славу і державу! Дивіться! Слухайте! Оце співає так Україна, що ви їй жити не даєте! Ви її бєте, розпинаєте, катуєте, пацифікуєте, а вона плаче і сміється, бореться і в бортьбі співає, себе підкріпляє. І чи може хто отаку націю вбити? Ні, і ще раз ні!

Так, орле Голинський! Воскресаєш і Ти Україну! Ти голосиш Їй скору Волю і Державу. Ти кличеш всіх байдужніх і приспаних, всіх маловірних і безнадійних, кличеш: вгору чола! Твій спів, це голос наших предків із могил. Тобі Михайле судилося співати вам в слушний час, коли над Україною чорні хмари нависли. Ти ці хмари малюєш синіми барвами, щоб з них вдарили громи весняні, такі дужі і сильні, щоб глухі і мертві почули, щоб кати зі страху скорчилися, а над Україною чорні хмари нависли.

На закінчення співав артист Довбушеву пісню, Балтаровича, з фортепіяном і з флетом. „Гей по горі, по долині, тяжко жити на чужині, а найкраще на високій Чорногорі"... Це найкраща пісня програми. Ніхто досі її не співав, мабуть ще від смерти Довбуша. А ти Божий наш Бояне приніс нам її на чужину. Ти поставив перед наші очі живого местника Довбуша, що за добро для своїх гуцулів, на засланню умирав і оцю сумну пісню гуцулам передав. Соловію Голинський: За цю тільки одну пісню Ти в нас гідніший вічної слави, бо Ти воскресив перед нами местника непоборимого, а ми, слухаючи цеї пісні, влялли в серце відваги і охоти до народньої праці на десятки літ, що може нам їх ще Бог призначив.

Годиться звернути увагу, що підчас деяких пісень, не було уваги, а був шум в салі. Головно, коли артист мав починати пісню, то треба було нераз кілька хвилин ждати на спокій. Цього не повинно бути. Однак підчас цеї пісні „Довбушевої" була взірцева увага. Можна було чути кожний акорд фортепіяна під умілими артистичними пальцями А. Головача. І можна було чути і найтихіший звук флейта.

Публика хотіла ще нових пісень, так, ще два рази викликані дорогі гості мусіли виступити ще з піснями: „Гетьмани" Лисенка і „Прощайте друзі"... Ця остання пісня знова піднесла присутніх до тої міри, що не тільки оплески, але й ґрімкі оклики було чути. 2

Цей концерт не був звичайним собі концертом буденщини. Це був „Наш Великий Народній Празник". Ми бенкетували, ми раділи, що Бог дав нам соловія, що співом своїм навіяв нам пахощів рідної землі України.

о. Степан Мусійчук.

В ЧАСИ ПОСПІХУ

Пані Джин МекДоналд розвелася в Ріно з Вилйемом МекДоналдом, головним пільотом китайського генерала Чінг-Кай-Шека й негайно вибралася до Скотляндії віддатися за Стенлія Стюарта Фіндлея.

З ДНЯ

ДІЯВОЛЬСЬКА РОБОТА.

Большевицькі „УЩВісти" з 24 квітня ц. р. пишуть про розкриття могили найбільшого ґенія і будителя України, Тараса Шевченка. Розкриття могили, як запевняють „УЩВісти" мало відбутись ніби у звязку з будовою памятника Т. Шевченкові. Та в тійже статті пишеться далі таке:

„На криці соснової труни лежала срібно зелена парча, та мідна табличка з віночками навколо. На табличці написано: „Тарас Григорьевич Шевчено, украинский поет. 1861 год, февраля 26, СПБ". Мідна табличка і парча збереглися в доброму стані. Кусочки парчі — один 63 сантиметри довжиною, 7 сантиметрів шириною і другий — 52 сантиметри довжиною і 2.5 сантиметри шириною та мідну табличку комісія передала в музей Т. Г. Шевченка м. Канева. Гріб і труну залишено в початковому стані. В звязку з будівництвом памятника поетові гріб і труна будуть покриті залізобетоновою плитою і на могилі буде встановлена дошка, з визначенням знаходження їх".

ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

На перший погляд ця новинка зовсім собі невинна. Та фактично в цьому міститься диявольський плян Москви, щоб ступнево знищити культ відвідин могили Шевченка й витворити серед українського народу сумнів, чи там Шевченко взагалі похоронений.

Бо пощо московські лайдаки розрухували кости нашого національного пророка? Пощо вони усунули звідтам мідяну табличку, на якій виразно було подане назвище поета, та день смерти? Та мідяна табличка, як самі московські аґенти признають, була зовсім добре захована. Пощо було її забирати з гробу і передавати в музей? Вкінці, чому на місце мідяної таблички, що в могилі була безпечно захована, поставлено наверху могили деревяну дошку що відтепер вказуватиме положення домовини поета?

НЕ ТРЕБА ЛЕГКОВАЖИТИ ЦЬОГО.

Це сталось не випадково. Москва дияволько підступила. Вона знає прекрасно де спочивають головні нерви даної нації, в яких джерелах дана нація черпає надхнення, заохоту та динаміку до свойого національного розвою.

Одними з найголовніших джерел національного надхнення кожного народу все були могили національних героїв. Тому всі культурні народи так заздрісно зберігають ці могили. Й тому наші вороги зо скаженим завзяттям все старались нам знищити могили наших героїв і затерти по них слід. Скільки могил залишилось нам по наших національних провідниках, по наших гетьманах? Де могила Хмельницького, Мазепи й інших? Нема. Є лиш здогади.

КУЛЬТ МОГИЛИ ШЕВЧЕНКА.

Залишилась нам могила Шевченка, в якій, як це ми досі певно знали, спочивають тлінні останки нашого будителя. З Шевченком большевицька Москва, як і царська, не могла собі дати ради. Вона не могла отверто піти проти нього й оплювати його так, як оплювала все інше включаючи наш жовто-блакитний прапор. Тому вона взялась на підступи: Вона з одного боку називає вулиці іменем Т. Шевченка, будує для нього памятники, а рівночасно всі ті місця з творів Шевчена, які вчать українців любови до свого рідного, вчать українського націоналізму, Москва старанно повикресляла, піддаючи осьтим поемам інші думки. Іншими словами большевицька Москва в злочинний спосіб спотворила твори українського найбільшого поета та вчителя, хоч заразом будує йому памятники.

Однак і цього було мало. Бо Шевченко далі залишався в памяті українського народу як борець за українські національні права, а не лише за соціяльні. Український нарід далі масово відвідував могилу Шевченка й відносився до памяті поета з релігійною пошаною.

ЗАХОДИ МОСКВИ.

А тепер Москва, нібито будуючи памятник Шевченкові, розкрила ту могилу й усунула з нього табличку ідентичности, вложену туди тими, що хоронили його тіло. По якімсь часі Москва готова пустити поголоску, що в могилі взагалі нема тіла Шевенка, бо його перенесли в інше місце. Зродиться в душі українського народу сумнів, повстане огірчення. А українські прощани, відвідуючи могилу, будуть вагатись, чи справді вони віддають пошану тлінним останкам свойого пророка?

Що таке можливе, вказує ще інший факт: Рівночасно з випадком на Тарасовій Могилі большевицьа влада зведіла відкрити домовину Ярослава Мудрого, що стояла від віків в Софійськім соборі, а останки звеліла перевести до Москви. Вона нищить також і козацькі могили.

ПОДІБНИЙ ВИПАДОК В ЗАХІДНІЙ ЕВРОПІ.

Зараз по світовій війні в подібний спосіб хотіли німці попсувати французам їх культ шанування гробу „невідомого вояка". Певні німецькі ґазети пустили чутку, що тіло французького „невідомого вояка", похоронене в Парижі під „аркою побіди", не є тілом французького вояка, тільки тілом німця. Німецькі ґазети навіть наводили на це „докази". Французька преса, знаючи добре, що значить найменший сумнів у серцях загалу, повела проти цього гостру кампанію і цей сумнів збила.

Ми знаходимось у гіршому положенні ніж французи. Бо могила нашого національного ґенія знаходиться під всевладним пануванням большевицьких дикунів. Тому будьмо чуйні на все.

ТЕЖ СПОСІБ ПЕРЕКОНУВАННЯ

Аліса Гол, красавиця стейту Тенесі, була вибрана королевою бавовни на 1939. рік і зараз узялася переконувати американців, щоби вони носили більше бавовняних виробів. Підчас відвідин Ню Йорку почала своє переконування від міського посадника Ля Ґвардії. Цікаво, чи переконала.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

MYCHAYLO HOLYNSKY

Dear Discobolus:

Every collector knows at least once that thrill or finding a rare records to be added to a collection. This is the only smile I can use to express the great excitement caused by hearing for the first time the voice of the Ukrainian tenor Mychaylo Holynsky. This artist has up to now been unknown in this country but for some years has been premier tenor with the Kiev, Warsaw, Odessa, Moscow and other opera houses of southeastern Europe. Mr. Holynsky comes from Lemberg, Galicia.

This really great singer came to Toronto on December 3rd and conquered the city. He does not bawl, bellow, get red in the face or indulge in sobs. He does not distort tone for strength. The voice is a sensational one, of great magnificence and opulent beauty and has left this collector dissatisfied with any records of male voices with the exception of Caruso and Chaliapine. One ceases to look for perfection when it has been found. At present I am trying to find out if any records are available of this great voice. If any collector knows of Holynsky records will he kindly correspond with me? In the meantime, I urge all collectors to hear this great voice if Holynsky appers in the vicinity.

Cara Hartwell, Toronto, Canada.
(**"Hobbies"** — The Magazine for Collectors, April, 1939).

ЧИ ЛЮДИ ДАВНІШЕ ЖИЛИ ДОВШЕ?

Анґлійський археольоґ Леонард Вулей на підставі новововідкритих документів старовини подає теорію, що погляд ріжних учених про довгий вік давніх людей полягає на непорозумінні. А саме у старих хроніках королі і ріжні визначні люди часто залишали свої імена синам і внукам. З того хронікарі робили висновок, що та сама особа панувала вдвоє або втроє довше ніж у дійсності. Можливе, що ту саму помилку робили теж історики щодо біблійних осіб.

НОВІ РИМО-КАТОЛИЦЬКІ ПАРОХІЇ.

Міністерство віроісповідань признало три нові римо-кат. парохіяльні етати: у Тринівцях, повіт Станиславів; у Ворохті, повіт Надвірна; і в Замулинцях, повіт Коломия.

НОВИХ 31 ЛАТИНСЬКИХ ПАРОХІЙ У ЛУЧЧИНІ.

Польська преса повідомляє, що з днем 1-го квітня ц. р. в луцькій римо-кат. дієцезії наладнають 20 парохіяльних етатів і 11 вікаріяльних (сотрудницьких).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

БАЙОН, Н. ДЖ.

Жертвам мадярського дикунства.

На візвання о. д-ра Клодницького на Великдень парохіяни зложили в церкві пісанку в сумі $8.21 для ранених і втікачів з Карпатської України. Гроші вислано через Обєднання.

Дня 19 березня ц. р. укр. прав. громада вшанувала память нашого генія Тараса Шевченка величавим святом. Того дня відправлено в церкві панахиду, а вечором відбулася святочна академія, на якій були приявні всі чесні і патріотичні громадяни. На панахиді переведено збірку, яка принесла $10.50. На академії збірка принесла $49.10. Розходу було $12.50. Чистого доходу осталось $47.10, які вислано через Обєднання на поміч раненим і втікачам з Карпатської України.

Жертви зложили по $2: А. Рейтар, М. Сеник; по $1.50: о. д-р Клодницький, И. Буката; по $1: Д. Павлишин, К. Ошуст, К. Корило, А. Дашковська, А. Басараб, М. Данько, А. Білінський, П. Пукас, М. Білик, П. Хандога, М. Коцінський, І. Довгань, Г. Гринчишин, Ю. Бойко, М. Пахолок, М. Мороз, С. Щомак, Т. Тавлишен, Т. Колодій, Н. Кудрик; по 50 ц.: Г. Кривий, Г. Панас, М. Жире, А. Липа, Д. Лаба, І. Курило, С. Кибало.

Комітет.

ЧЕСТЕР, ПА.

Раненим січовикам Карпатської України.

Дня 20 лютого ц. р. приятелі та знайомі гром. Катерини і Семена Міштураків влаштували їм несподівану забаву, з нагоди 25-літнього ювилею їх подружого життя. Це була справді несподіванка, бо коли ювилятн вернулися з поїздки, застали вдома 50 гостей, своїх краянів, які повитали їх хлібом і сіллю, а музика молодого Єдинака заграла їм марша. Отець О. Мицик, місцевий парох зложив їм побажання й усі гості відспівали многих літ. Опісля розпочалась гостина, якою проводив о. О. Мицик, покликуючи ріжних осіб та представників місцевих организацій до слова. Деякі з них вручили ювилятам дарунки. Серед забави не забули приявні і про рідний край, та перевели на ранених січовиків Карпатської України збірку. Збірка принесла $21. і її переслано через Обєднання на призначену ціль. Зложили по $2: С. Міштурак, М. Паращак, Т. Урбан, В. Бобяк; по $1: о. О. Мицик, Текля Паращак, Анна Тоганчин, А. Тоганчин, Н. Паращак, І. Куріца, Н. Броницький, Анна Федоров, М. Мушастий, Текля Пастернак, М. Єдинак (мол.), Параскевія Рубаш; по 50 ц.: С. Рубаш, Д. Мушастий.

Параскевія Рубаш.

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й.

Жертвам карпатської війни.

Відділ 24 У. Ч. Х. ОДВУ відбув свої місячні збори 14. квітня ц. р. Тому, що це була перша річниця існування нашого відділу, замісць відсвяткувати ювилей, на заклик предсідниці пані Левицької приявні зложили жертви на Карпатську Січ. Зложили: Е. Левицька $5; А. Бурдиґа $2; по $1: С. Галичин, Г. Василик, М. Врублевська, М. Якіміцко, М. Сидор, С. Череватюк; по 50 ц.: М. Михлів, С. Аструб, М. Табака, П. Білінська. Разом $15, які вислано через Ц. У. ОДВУ.

С. Череватюк, секретарка.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На Фахову Дівочу Школ ув Угнові.

Наша молодь в краю, покінчивши звичайну науку, не має спромоги навчитись кравецтва, господарства, куховарства і т. п. Угнівська округа, равського повіту, хоче мати таку фахову Дівочу Школу. І вже зачали її будувати. Дня 16. квітня б. р. відбулись наради в цій справі й рішено зібрати допомогу для попертя цеї доброї справи. Завязано комітет з таким урядом: М. Петришин, голова; І. Бараник, секретар; М. Баран, касієрка; А. Вагнер і М. Косоноцький, контрольна комісія. Ухвалено „Угнівський Празник", який відбудеться в У. Н. Домі при Фліт улиці дня 21. травня і на який певно зійдуться усі краяни, як з Угнова так і з околиць, щоб подумати над способом, як зібрати якнайбільшу допомогу.

ГЛАСТОНБЕРІ, КОНН.

Для інвалідів Карпатської України.

Дня 19 квітня ц. р. відбувся в Гластонбері 25-літній ювилей існування Братства св. Івана Хрестителя. З тої нагоди зібрано на Карпатську Україну $53.10. — Тепер ті гроші призначено для інвалідів Карпатської України. Жертвували по $1: К. Маланчук, Сидорак, Похмурський, Патиняк, Стисло, Смик, Дзярик, Соляр, Качмарик, Какасюк, Глемба, Скоррбогатий, Печипець, Квокен, Ярославич, Гапкевич, Ґутло, Кріль, Йордан, Кунікевич, Саґан, Хорнат, Сикюра, Оленкер, Ковальська, Павшук, Предзімірський, Лата, Шемрило, Лукасевич, Олендер, Когут, о. Баландюк, А. Маланчук; дрібними $19.10. Разом $53.10, які вислано через Обєднання.

о. С. Баландюк.

ЕМБРИДЖ, ПА.

Героям Карпатської України.

На поклик помочи раненим і втікачам з Карпатської України, посилаю від Комітету допомоги Україні в Ембридж, Па., $25.

Українці в Злучених Державах повинні відгукнутись і чимскорше дати поміч тим, котрі так завзято обороняли рідну землю.

Вони своєю геройською обороною здивували цілий світ. Очайдушна оборона Карпатської України доказала світові, що український нарід любить свою рідну землю, свободу і волю так, що за ту свободу і волю життя своє віддає. Світ переконався, що це не німецька інтриґа, ця Карпатська Україна, але нарід ідейний, котрий хоче мати свою державу і хоче бути вільним між вільними.

Коли Чехо-Словаччина віддала себе без вистрілу в неволю, хотяй мала добру армію, то Карпатська Україна без оружжя ставила нерівній силі завзятий опір, сокирами рубали мадярів, місцями цю сильну велику мадярську армію завертали. Тисячолітня неволя Карпатської України не здушила духа живого, то і тепер мадярі скорше собі зуби поломлять, ніж здушать дух в українськім народі в Карпатах. Цей дух буде жити поки Карпатська Україна з іншими українськими землями створять одну нерозлучну соборну Україну. Кров пролята найкращими синами Карпатської України не піде марно. Дарма, що мадяри іменують всяких мадяронів комісарями. Нарід Карпатської України зажив трохи свободи і волі і за цю свободу і волю дальше буде боротись.

Трагедія Карпатської України повинна нас тут на іміграції злучити; повинна сконсолідувати наші розбиті сили, щоб спільними силами ставати в обороні Рідного Краю і нести йому матеріяльну поміч. Не ставати нам в обороні всяких Бенешів і Прхалів, тих, котрі своєю політикою загнали Чехо-Словаччину і Карпатську Україну в пропасть.

При кінці минулого року завязався в нас при українській гр.-катол. громаді Комітет допомоги Україні. Цей Комітет за короткий час існування успів зібрати гарну суму гроша і вислав на такі цілі: На скріплення державности Карпатської України $203, на Рідну Школу $10. Тепер висилає $25 на допомогу раненим і втікачам з Карпатської України.

В пляні Комітету є устроїти сумне свято в честь поляглих за святу справу Карпатської України. Також інші підприємства на дохід Рідного Краю.

Такі жертводавці зложили свої жертви на допомогу Карпатській Україні: по $10: Бр. св. Василя, від. 161 У. Н. С., Старше Сестрицтво, Бр. св. Михаїла, від. 121 Провидіння, Горожанський Клюб; по $5: Молодше Сестрицтво, Хор при церкві св. Петра і Павла, Теодор Кульчицький, Йосиф Литвин, Йосиф Строчак, Гаврило Крись, Василь Оковейський, Бенедикт Вороновський, Тимко Мазурик, К. Вороновський, Гр. Лень; о. Дмитро Гресько $6; по $3: Бр. св. Николая, 34 від. У. Н. С., А. Підуфалий; по $2: В. Шалаґіда, М. Матух, М. Михайлишин, В. Лазар, В. Стефаняк, І. Табіш, П. Войтечко, О. Прокоп, В. Колодюк, І. Клайн; по $1: Софія Стефаняк, Я. Шпак, С. Петришин, І. Сухий, П. Михайлишин, Л. Кухтин, М. Родьо, І. Ланьош, І. Хлиста, С. Ільков, Е. Красуляк, Л. Дружицький, Т. Гишак, М. Вуйцік, П. Ватах, П. Рогаль; П. Лесь, М. Мандзяк, М. Пиндак, Я. Гомаяк, М. Гриневич, Д. Драбик, И. Нагребецький, І. Кубай, М. Шумила, С. Сенета, о. Д. Моніта, Т. Шумила, П. Хлиста, Г. Файтанович, В. Ясеницький, Ю. Іващак, О. Андрушкевич, П. Ярмолюк, І. Костик, С. Мовчак, І. Кухарський, Текля Козар, Н. Стефаняк, А. Хлиста, І. Хома, С. Панько, В. Кміть, М. Дзюбінський, Н. Хлиста, І. Вінярчик, С. Федак, А. Шпак, П. Войтечко, І. Коцаба, І. Ґереґа, Т. Лисак, А. Гладьо, С. Курило, І. Мошора, Н. Сабор, А. Махник, І. Срадомський (стар.), Ф. Кулян, В. Срадомський, М. Мицак, І. Глухий, М. Кісьо, Д. Сивий, М. Срадомський, І. Срадомський (мол.), С. Кость, І. Мельник, Ю. Ґера, Анна Цикановська, І. Фірич; по $1.50: В. Папінчак, І. Савчишин; по 50 ц.: І. Тиро, М. Іжак, М. Хомишак, П. Колодюк, Т. Рогаль, І. Смолюх, П. Паславський, Д. Прокоп, С. Панкош, Марія Рудакевич, Т. Череп, И. Василько, М. Виндзовський, Н. Владичак, Анна Мойсон, С. Іваницький, В. Роман, И. Чикановський, Т. Федушко, П. Свинка, Л. Ґеряк, Текля Бучко, І. Плішка, І. Антошек, І. Масляник, Анна Срадомська, М. Махник, І. Панчак, М. Смолінський, Марія Мельник, Анна Бабяк.

З одного підприємства прийшло $40.

ЗА КОМІТЕТ:
Йосиф Литвин.

НЕ ВЕЛИКА ШТУКА?

Чарлі Діл, світовий чемпіон у нуркуванні з великої висоти, показує кільком молодим пливакам на березі, як це він робить ріжні вивороти в повітрі.

Як хто думає, що це не велика штука, най попробує виконати це самий.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

У Філядельфії помер
ВОЛОДИМИР ТУРКОТ,
член від. 324. У. Н. Союзу, син Михайла й Марії Туркот.

Покійний прожив 22 роки. Родився в Філядельфії. Був знаний між своїми й чужими.

Батько покійного є секретарем Т-ва „Мир" і місцевої Укр. Громади.

Проситься всіх наших союзовців і громадян взяти участь у похороні, що відбудеться з дому жалоби, 851 Н. 24. ул. і з української католицької церкви при Френклін, в понеділок, 1. мая.

В. И. П.!

А. Горохівський, предс.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(95)

Обзнайомлення Тетана з секретними хідниками і дверми уможливило Маґрі дістатись до кімнати Ґреґорого і то так, що ніхто її не бачив. Маґра коротко розказала йому, що сталось, та переповіла своє рішення втікати до Тарзана, до Атару. Ґреґорі похвалив її рішення, та твердо заявив, що він думає те саме робити, себто разом з нею туди утікати.

Серед ночі, по вказаним Тетаном хідниках, вони легко, без перешкод, видістались за місто. Там почали продиратись по дикій околиці в напрямку міста Атару. Вони дуже добре знали небезпеку, яка їх очікувала. Серед інших відносин вони краще пустилисяб в гущу нетрів, ніж до Атару. Але тепер Маґра думала про Тарзана, а Ґреґорі про своїх дітей.

А його діти справді знаходились у великій небезпеці. Гелена в підводній кімнаті мало що не утонула. Коли Тарзан відкрив накривку до кімнати, він завважив її майже мертве обличчя. Та коли він видобув її наверха, побачив, що вона ще жила. На свіжім повітрі вона почала поволи відзискувати свідомість і силу.

А коли вона ожила на стільки, що могла рухатись, Тарзан без проволоки поміг їй надягнути нурковий однострій. Коли все було готове, вони всі пустились назад до підводного судна. Та по дорозі їх запримітили ті птоми, що пустились за ними в погоню. Під водою Тарзан не міг скористати ні зо своїх змислів, ні зо своєї скорости.